

**ROZWÓJ NOWOCZESNEJ EDUKACJI I NAUKI –
STAN, PROBLEMY, PERSPEKTYWY
UTYLITARNE WARTOŚCI BADAŃ NAUKOWYCH**

Pod redakcją naukową:
Jan Grzesiak, Ivan Zymomrya, Wasyl Ilnytskyj

**РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ:
РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ
УТИЛІТАРНА ЦІННІСТЬ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

За науковою редакцією:
Ян Гжесяк, Іван Зимомря, Василь Ільницький

ТОМ XIII

**Konin – Uzhorod – Przemyśl – Cherson
Конін – Ужгород – Перемишль – Херсон
2022**

AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH W KONINIE
АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК У КОНІНІ
UNIWERSYTET NARODOWY W UŻHORODZIE
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
POŁUDNIOWO-WSCHODNI INSTYTUT NAUKOWY W PRZEMYSŁU
ПІВДЕННО-СХІДНИЙ НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ У ПЕРЕМИШЛІ
ХЕРСОНСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
CHERSONSKI WYDZIAŁ ODESKIEGO UNIWERSYTETU
SPRAW WEWNĘTRZNYCH

**ROZWÓJ NOWOCZESNEJ EDUKACJI I NAUKI –
STAN, PROBLEMY, PERSPEKTYWY
TOM XIII: UTYLITARNE WARTOŚCI BADAŃ NAUKOWYCH**

**Pod redakcją:
Jan Grzesiak, Ivan Zymomrya, Vasyl Ilnytskyj**

**РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ:
РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ
TOM XIII: УТИЛІТАРНА ЦІННІСТЬ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

**За редакцією:
Ян Гжесяк, Іван Зимомря, Василь Ільницький**

Konin – Użhorod – Przemyśl – Chersoń
2022

Конін – Ужгород – Перемишль – Херсон
2022

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43
Р 64

Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том XIII: Утилітарна цінність наукових досліджень / [Ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомя, В. Ільницький]. Конін – Ужгород – Перемишль – Херсон: Посвіт, 2022. 258 с.

Rozwój nowoczesnej edukacji i nauki – stan, problemy, perspektywy. Tom XIII: Utylitarne wartości badań naukowych / [Red.: J. Grzesiak, I. Zymomyra, W. Ilnytskyj]. Konin – Użhorod – Przemyśl – Chersoń: Poswit, 2022. 258 s.

ISBN 978-617-8003-18-0

Видання містить матеріали, що лягли в основу доповідей XIII-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи». Молоді та досвідчені науковці висвітлюють актуальні питання в галузях педагогіки, психології, мовознавства та літературознавства, мистецтвознавства, історичних, суспільних та природничих наук, туризму, фізичного виховання та реабілітації. Матеріали стануть корисними для широкої наукової громадськості, викладачів, аспірантів, студентів.

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43

Kolegium redakcyjne:

dr hab., prof. **J.Grzesiak**; dr hab., prof. **I.Zymomyra**; dr hab., prof. **M.Zymomyra**; dr hab., prof. **V.Halunko** (executive editor); dr **P.Davydov**; dr hab., prof. **W.Ilnytskyj**; dr hab., prof. **J.Kuzmenko**; dr hab., prof. **T.Mishenina**; dr hab., prof. **K.Nowakowska**; dr hab., prof. **O.Newmerżycka**; dr hab., prof. **A.Peczarskyj**; dr **F.Piechota**; dr **M.Sobieszczyk**; dr **H.Wojciechowska**; dr **K.Wojciechowska**; dr **R.Żowtani**; dr **O.Zymomyra**.

Redakcyjna kolegia:

д-р габ, проф. **Я.Гжесяк**; д-р філол. н., проф. **І.Зимомя**; д-р філол. н., проф. **М.Зимомя**; д-р юрид. н., проф. **В. Галуцько** (відповідальний секретар); д-р іст. н., проф. **В.Ільницький**; д-р пед. н., проф. **Ю.Кузьменко**; д-р філол. н., проф. **О.Добровольська**; д-р пед. н., проф. **Т.Мішеніна**; д-р габ, проф. **К.Новаковська**; д-р пед. н., проф. **О.Невмержицька**; д-р філол. н., проф. **А.Печарський**; д-р Ф.Пехота; д-р **М.Собшик**; д-р **Г.Войтеховська**; д-р **К.Войтеховська**; канд. філол. н., доц. **Р.Жовтани**; канд. філол. н., доц. **О.Зимомя**.

Recenzenci:

dr hab., prof. Zenon Jasiński

dr hab., prof. Ihor Dobriański

Рецензенти:

д-р габ., проф. Зенон Ясінський

д-р педагогічних наук, проф. Ігор Добрянський

ISBN 978-617-8003-18-0

© Я. Гжесяк, І. Зимомя, В. Ільницький, 2022
© Посвіт, 2022

ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАНЦІВ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У концепції Нової української школи центральне місце посідає реформований зміст освіти, націлений на формування компетентностей, що мають забезпечити успішну самореалізацію кожного громадянина в суспільстві [4]. Однією з 10 ключових компетентностей є компетентність у природничих науках і технологіях.

Потужний потенціал розвитку компетентної особистості мають природничі науки. Тому під час навчання здобувачів освіти природничих дисциплін у закладі позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку постає питання розвитку природничо-наукової компетентності. Аналіз системи позашкільної освіти показав її потужний потенціал для становлення й розвитку компетентностей особистості. Цей потенціал полягає в змісті, формах, методах, умовах позашкільної освіти.

На основі аналізу зарубіжних та вітчизняних наукових досліджень [1, 2, 3], під природничо-науковою компетентністю розглядаємо набуту у процесі навчання інтегровану здатність учнів, що включає оволодіння поняттєво-термінологічним апаратом природничих наук, засвоєння предметних знань та усвідомлення фундаментальних ідей і принципів природничих наук, зокрема сутності основних законів і закономірностей природи, що дають змогу зрозуміти перебіг природних явищ і процесів, та формування ціннісних орієнтацій на збереження природи, гармонійну взаємодію людини і природи, а також ідей сталого розвитку суспільства.

У процесі реалізації завдань даного дослідження виникла потреба в розробленні методичної моделі формування природничо-наукової компетентності старшокласників на заняттях гуртка «Загальна біологія з основами дослідництва» та «Поглиблене вивчення біології» Центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Сумської міської ради. Під методичною моделлю формування природничо-наукової компетентності розуміємо сукупність та взаємозв'язок цілей, змісту, форм, методів, засобів навчання, які забезпечують управління, планування, контроль, аналіз, корекцію освітнього процесу та спрямовані на формування й подальший розвиток природничо-наукової компетентності.

Використовуючи теоретичні (аналіз, узагальнення психолого-педагогічних джерел, порівняння, системно-структурний) та емпіричні (опитування, спостереження,) методи, розроблено й теоретично обґрунтовано модель формування природничо-наукової компетентності, а також обґрунтовано роль дослідницької діяльності в її формуванні.

Модель містить мету та завдання, відповідно до яких підібрано підходи, принципи та компоненти (цільовий блок), організаційно-педагогічні умови

діяльності, етапи, методи та форми формування природничо-наукової компетентності (процесуальний блок), а також діагностика рівня її сформованості (результативний блок).

Ефективність запропонованої моделі підтверджується високою результативністю участі вихованців у обласних і всеукраїнських конкурсах і проєктах. Практичне значення дослідження полягає у розробці та впровадженні у педагогічну практику моделі формування природничо-наукової компетентності вихованців закладу позашкільної освіти, підготовці пропозицій щодо впровадження одержаних результатів у практику роботи інших гуртків. Запропоновану модель можна ефективно застосовувати в освітньому процесі закладів загальної середньої та позашкільної освіти. З цією моделлю можна ознайомитись на офіційному веб-сайті закладу позашкільної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білецька Г.А., Басіста В.В. Природничо-наукова компетентність у структурі професійної компетентності фахівця-еколога. *Методика навчання природничих дисциплін у вищій та середній школі. XX Каришинські читання: матеріали міжнародної наук.-практ. конф.*, 29–30 трав. 2013 р. Полтава: Астроя, 2013. С. 33–35.

2. Карусям С.М. Формування природничо-наукової компетентності у майбутніх фахівців інженерного профілю: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Черкаси, 2010. 24 с.

3. Непорожня Л.В. Методичні особливості формування природничо-наукової компетентності старшокласників на уроках фізики. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Педагогічна.* 2016. 22. С. 96–99.

4. Нова українська школа: поради для вчителя / за ред. Н.М.Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2018. 160 с.

Hanna WOJCIECHOWSKA
(Poznań, Polska)

AKTYWNOŚĆ ARTYSTYCZNA DZIECI JAKO PRZEDMIOT BADAŃ EWALUACYJNYCH

Pojęcie kompetencji jest definiowane jako zakres czyjejs wiedzy, umiejętności lub odpowiedzialności. W ostatnich latach wielu reform, przemian na gruncie polskiego szkolnictwa stało się pojęciem popularnym i często używanym, gdyż jednym z zasadniczym zadań szkoły jest jej efektywne działanie mierzone podniesieniem umiejętności i wiadomości uczniów. Ze względu jednak na to, iż ocenianie nie jest najważniejszym celem w procesie kształcenia, lecz przede wszystkim wspieranie i stymulowanie do rozwoju każdego ucznia [4]. Warto spojrzeć na to zagadnienie jako na jeden z zakresów dotyczących wartościowania efektywności procesu edukacji szkolnej [2] z uwzględnieniem aktywności, która jest swego rodzaju katalizatorem podnoszenia owych kompetencji.